

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken Aprilis' 4-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

Itt következik a' *Santine*' előadása a' *Bonaparte*' állapotjáról (lásd a' közlébb kijött M. Kurir' 199-dik levél-lapját): —“

„A' Császár Sz. Ilonára megérkezvén, tíz hónapig *Balkombe* nevű kereskedőnek házában lakott. A' *Balkombe* úr' háza sem ahozillő sem elég nagy nem volt: de ezért semmit nem lehet a' Sir *Cockburne*' szemeire vetni: ő mindenben megégyeztetni iparkodott hivatalos kötelességeit azzal a' bethűlettel 's illendőséggel, mellyel egy felséges fogolynak rangja 's szerentsétlensége, megkivántak. Innét *Longwoodba* vitték a' Császárt, melly ezelőtt a' Napkeleti Indiai Társaság' magazinuma volt. Ezen inség' helyén lakik még most is. A' hálószobájában alig van helye egy ágynak és néhány székeknek. A' kajba' fedele halsírral bemázolt enyves papiros (mappa), melly már rothadni kezdett; 's az esső és harmat általhatnak rajta. Mind ezekhez az alkalmatlanságokhoz járul, hogy a' ház tele van patkánnyal, niellyek mindent össze rágsálnak. A' Császár' fejer ruháját, mind a' mellyeket magával hozott, mind a' mellyeket Angliából kapott, egészen összerágták és haszonvehetellenekké tették. Almáriumnak nemléte miatt a' padláson kell tartani a' fejernéműt. Mikor a' Császár asztalnál ül, a' patkányok a' szobában nyargódoznak, 's olykor a' lábai közé is oda lopódnak. Hogy a' Császár' számára Angliában egy házat építettek, 's

a' szigetre fogják küldeni, fundamentum nélkül való bir. Vittek ugyan néhány darab megfaragott fát oda: de kihirdette a' Kormányozó, hogy 3 vagy 4 esztendőnek előtte semmi ház nem fog ott felépülni. A' Császárnak *Longwoodba* lett megérkezésekor Sir *Cockburne* szűkebb gazdálkodást hozott-be minden költség' dolgában. Haem a' szükséges dolgokban tsakugyan nem szenvedett a' Császár semmi fogyatkozást; gondoskodott az Admirális, hogy semmi szűkségest meg ne tagadjanak a' Császár' személyétől. De egy időtől fogva nem tsak kímélés, hanem valóságos szűkség uralkodik a' házában. Tudva van, hogy a' Napoleon és hozzátartozók élelméről való gondoskodást egészen a' Kormányozó vette által, ki azt nem tsak igen szűkön adja, hanem gyakran igen rosszat is ad. Ha, mikor e' történt, a' Számtartó (*Cipriani*) az ilyen rosz eleséget vissza küldötte, jobbat nem küldöttek érette, hanem más napig kellett várokozni az újabb portzióért. Gyakran történt, hogy a' Számtartó, nem lévén marhahús a' Császár' asztalára, általam vásároltatott egyegy berbétsét, melynek darabját négy *Guinee* aránnyal kellett fizetni; de sokszor berbétsét se' kapván, disznó húst kéntelenítetttem levesnek venni. Az 55-dik Regimentbéli Kapitány *Popleton*, ki a' Császár' őrzésére van kirendeltetve, ha bethűletes ember, mint gondolom bizonyoságot teszen affelől, hogy ő nekem ezen szomorú lekheleynel megvilágosítására,

gyakran adott fagygyú gyertyát, 's kenyereket, vaját, majorsagot, sőt tsak sőt is, költsön. A' szükségől kénszerítettven, gyakran ki kellett mennem, pedig többire tilkon a' lógerbe, hogy a' katonánéktól vaját, tojást, és kenyeret vegyek: külföldben sokszor nem lett volna a' Császárnak fölöstöküme, sőt ebédje se'. A' Kormányozó hét szolgát küldött *Longwoodba*: de a' Császár négyet közülök elküldeni kéntelenítteleit, mert nem volt mivel tartsa őket. A' három' számára azután katonaportziót rendelt a' Kormányozó. Gyakran megtörtént, hogy *Cipriani* ezen hármaktól megvette a' portziójokat, melyet ezek a' lógerből kaptak, azért, hogy a' Császár' és a' hozzátartozók' számára való eleség nem érkezett-el. Hihetetlennek látszó, de még is igaz dolog, hogy a' Császárnak napjára nem adnak többet egy butéliai hornál. Marschal *Bertrand*, a' felesége, Gen. *Montholon*, a' felesége, Gen. *Gourgand* 's Gróf *Las Cases* is (míg ott volt) kikapják mindenik az egyegy butélia bort. De *Bertrandnak* 3, *Montholonnak* 2 gyermeke, 's *Las Casesnek* is egy 15 vagy 16 esztendősfia van; 's ezen sok szájra még is tsak egy portziót sem ad a' Kormányozó. Ily környülállások között kéntelennek lenni látta magát a' Császár ezüst edényeinek eladatására, hogy azoknak árát szükség eszedelnek megszerzésére fordíttassa: En magam törtem össze az edényeket minelölte eladni vitték volna. Az érettek kapott summát a' Kormányozónak parantsolatjára *Balkombe* úrnál tették-le, 's a' Császárnak meg nem engedték, hogy belölle tsak egy kispénzt is felvehessen. Ha a' Számtartó, a' Kormányozó által liszabatott eleséghez még valamit vásárol (melly minden nap történik) az azért való fizetést tsak *Balkombe* Úrhoz való útásítást által teheti. Nékem szokásom volt, hogy valamit lőhessék, nap' feljőtekor felkelni, 's ha némelykor oly szeren-

tsellen voltam, hogy házunk mellett néhány galambot nem lőhettem, ilyenkor gyakran nem volt fölöstöküme a' Császárnak. Az eleség délutáni 2 — 3 órakor szokott megérkezni *Longwoodba*, 's mikor megtörtént, hogy azt, haszonvehetellensége miatt a' Számtartó visszaküldötte, ilyenkor tsak az én vadászatomból telt ki a' Császár' ebédje, 's ilyenkor nagyon szerentsésnek tartotta magát a' Számtartó, azért, hogy Frantzia országból olyan pogátsákat (táblálskákat) hozott volt, mellyek elolvasztatván levest lehet készíteni belőlök. *Longwoodban* nintsen főzni való víz: de van valami 1200 lépés távolságra igen jó víz, mellyet (tsatorna által) könnyen a' Császár' kajhájához lehetne vinni 12 vagy 15 Frank költséggel, mellyet most egy olyan kútnak vízzel tartanak, a' melly napjában tsak egyszer nyitattik-meg, azonkívül örökké bezárva áll. A' kútat egy Anglus tiszt őrzi, a' láscsa sints ott, mikor víz kellene. Az Anglus lógerbe tsatornán viszik a' vizet: hanem a' szerentsélen *Napoleonra* nézve ugyan ezt nem találták szükségesnek lenni. Meg akarom lómélleni a' nagy és emberbaráti szívvvel híró Anglus nemzetet azon egyéb megalatonyittatás' és megaláztatás' lerajzolásától, mellyeknek a' Császár' kitéltve van, valamint szintén a' Császárn' *Hudson Lowe*' ellen való panaszainak lefestésétől is. Tsak ezt az egygyet jegyzem-meg, hogy ez a' Kormányozó, midőn *Longwoodot* utóbbszor meglátogatta, 's a' hol én is jelen voltam, magát oly illetlenül viselte, hogy a' Császár ilyen szókkal küldötte-el: — „Nem eloget motkolódott-e már az úr véllem? Távozzék-el az úr a' szemeim elől, úgy, hogy többé soha se' lássam. Talám parantsolatja van az úrnak a' maga' Országlószékétől arra, hogy engem' megöljön? Ha így van a' dolog, engem' minden órában készen talál arra, hogy a' mejjemet oda tartsam. Az én személyem

az Úr' hatalmában van; a' véremet kionthatja az Úr." —

„A' mi a' *Longwoodi* Clima't illeti, ez egyéberánt is igen egésségtelen. Ott minden rendkívül való: a' nedvesség, azél, és hőség. Admirális *Cockburne*, két mértföldeket jelelt volt ki a' végre, hogy a' Császár ott szabadon sétálhasson. A' mostani Kormányozó, a' nélkül, hogy valami ok lett volna reá, fél mértfölddel ezen helyet is megkisébbítette. A' *Longwoodi* rossz Clima, 's nevezetesen a' nedvesség oly ártalmasok a' Császár' egésségének, hogy az ő Anglus Orvosa úgy itél, hogy életének veszedelmeztetése nélkül ott még egy esztendőt el nem tölthet. —

„Ezüstjeinek eladattatása után azon embereket is elbótsáthatta a' Császár, kik arra addig gondot viseltek; 's minthogy lovainak számát is kevesíteni kéntelenítettett, azért, hogy nem volt mivel tartsa, két lovászmesterei közzül is elbótsáította egygyiket; 's végre minthogy régtől fogva nem volt kabinetje, tehát kabnétitoknokra sem volt szüksége, melyhezképpest jónak találta, hogy engemet is elbótsásson szolgálatjából. Elképpen naponként kévesednek háza' első szükségének tárgyai. Oberster *Piontovszhit* is elküldötte a' Kormányozó a' szigetről. Mi az *Orontes* fregáttal Október' 28-dikán hagytuk oda Sz. Ilonát, 's minekutánna a' Jó-reménség' fokánál jártunk volna, ismét visszaérkezünk Sz. Ilonához 's itt néhány napokat töltöttünk-el, a' nélkül, hogy a' szigetre kimenni engedélmét nyelhettünk volna. Értésére esvén a' Császárnak megérkezésünk, *James Townban* egy kevés étel-italbéliholmít vásároltatott össze Angliafelé való élelmünkre; de a' melynek nagy részit ott kellett hagynunk, minthogy a' Iregát' Kapitánya semmi eleven állatot nem engedett elhozni a' hajón, 's azt kívánta, hogy mindent megölessünk és nyúzzassunk. A' borbúl egész

útozásunk alatt nem ittünk egy tseppet is; minthogy nekünk nem tettett az, hogy a' Kapitány azt a' bort nekünk portzióként adassa, melyet a' Császár az útra vásároltatott vala számonkra, 's eszserént a' magunk tulajdonunk vala. *Pórtsmouth*hoz Febr. 25-dikén kötöttünk-ki, a' honnét én *Londonba* jöttem, azért, hogy azt a' keserves-de szent kötelességet megtegyem; melyet az által viszek végre, hogy ezen előadásomat közönségesse te szem." — Ezek eddig a' *Santine*' szavai valának.

Következik az a' levél, melyet Generális *Montholon*, a' Napoleon' parantsolatjára, a' sziget' Kormányozójához *Hudson Lowé*hez küldött: —

„Generális! Vettem Julius' 25-dikén 1816-ban az úr' levelével egygyütt azt az Alkut, melyet ő Nagy Britanniai Felsőge, 's az Austriai és Orosz Császárok 's a' Prussus Király, egygyütt, az 1815-dik esztendőhen Augustus' 3-ikán kötöttek. —

„Napoleon Császár protestált ezen Alkunak foglalatja ellen. Ő Angliának nem foglya. Minekutánna ő az Országlást a' Frantzia nemzet' képviselőinek kezekbe, a' nép által elfogadtatott Constitúzióinak 's a' maga Fijának javára néve letette volna, magát önként és minden erőszak nélkül adtaáttal az Anglusoknak, oly czéllal, hogy ennekutánna Nagy Britannióban fog lakni 's mint magános ember az Anglus törvények alatt élni. A' fundamentumoknak megsértése semmi just nem ad. A' *Napoleon*' személye most *Angliának* hatalmában van: de nintsen 's nem is volt igaz jus és valóságserént, sem Austriának, sem Prussziának, sem az Orosz birodalomnak hatalmában; még Angliának tulajdon törvényei 's rendtartásai szerént sintsen ezeknek hatalmában, minthogy *Anglia*, a' hadi foglyoknak kitérélésében, az Orosz, Prusszus, Austriai, Spanyol, és Portugallus hadi foglyokat, ámbár ezen Hatalmasságokkal szövetség

kötésben volt 's a hadakozást ezekkel együtt folytatta is, az Alkubá soha be nem foglalta. —

„Az Augustus' 3-dikán készült Kötésnek, mely a Császárnak Angliánál való járása után tizennégy napokkal köttetett, igazságszerént semmi ereje nem lehet. Ez csak egy olyan theatromi ábrázatja négy Hatalmasságok között a végre formáltatott *Coalitzió*nak, hogy egygyelenegy személy elnyomattathassék, egy oly *Coalitzió*nak, melyet semmi nemzetnek gondolkodása és semmi igazi *morálnak* principiumai, helybe nem hagyhatnak. —

„Az Austriai 's Orosz Császároknak 's a Pruszszus Királynak sem törvényes sem valósággal való hatalmuk nintsen a *Napoleon* személye eránt: ő eránta tehát semmi határozást nem tehetnek. (Itt holmi kibotsátkozásai következének *Napoleon*nak a három Szövetséges Monarkhák ellen, melyek azt bizonyítják, hogy az ő gondolkodása módját a szerentse változásai se változtathatták meg. Ezen kibotsátkozásokat, mint mások, mi is elhalgatjuk). — Ezekután így következik a levél: —

„Úgy látszik tehát az Aug. 3-dikán készült Alkubának 2-dik és 3-dik cikkelyei szerént, hogy mivel ezen Monarkháknek a Császár személyéhez, a ki nem vala az ő hatalmokban, az ő eránta tétetődő rendelkezésekre nézve semmi befolyásuk nem lehetett, azután csak reá állottak arra, a mi ő Nagy Britanniai Felsője által meghatározottatott vala. Ezen Monarkhák azt vetették a *Napoleon* szemire, hogy az Anglus törvényeknek oltalmát előbb betsülte legyen az ő törvényeiknek oltalmánál. Valóság is az, hogy az a tsalárd képzelődés, melyet *Napoleon* az Anglus törvényeknek liberálításáról, 's arról a befolyásról, melyet egy nagy, nemes lelkű, és szabad nemzetnek a maga Országlószékén gyakorolni kellene, elméjé-

be vett vala, indította őtet arra, hogy ezen törvényeknek oltalmát, egy Apóst és egy régi Barát oltalmazásoknál előbb betsülje. —

„A *Napoleon* Császár hatalmától függött, hogy önnön személyét egy Alkubá hátorságossá tegye, úgy, ha vagy a *Ligerisi* vagy *Girondai* armádának, a mely utolsó akkor Generalis *Clauzel* alatt vala, vezérlését átvetté volna: hanem, minthogy ő ezen időtől fogva már semmi egyebet nem ohajtott, hanem csak egy menedékhelyet és egy szabad nemzet törvényeinek oltalmazását, már ez akár Anglia akár Amerika lett volna: erre nézve nélkü minden alkudozásbéli feltételek szükségteleneknek látszottak lenni. Úgy gondolkozott, hogy az Anglus nép magát, a nyílt szívűséggel való, nemes, és bizodalmas magavisellete által jobban lekötöztetettnek lenni tartja, mint a legközönségesebb Kötések által. Megsallta magát: de ez a megsallattatás örökre megszégyeníti és megpirítja az igaz Anglusnak ortzáját, 's az Angliai Miaistérium hitezegettségének valamint most úgy jövendőben is bizonyoságául fog szolgálni. —

Az *Austriai* és *Orosz* Biztosok *Sz. Ilonára* megérkeztek; ha küldtetések célja az, hogy az Aug. 3-dikán az ő Uraik által magokra vállalt kötelességeknek egy részét beteljesítsék, 's hogy arra vigyázzanak, hogy az Anglus Agensek, egy kised koloniában, mely a világ tengerének közepén van, azon tekintetekről, melyekkel azon Fejedelemhez viseltetni tartoznak, kit ezen Hatalmasságokkal az alyafiság 's illy sok egyéb körülállások összekötöttek, el ne felejtkezzenek, így ezen lépésben meg lehetne ismérni ezen két Monarkháknek Characterjeket: hanem az Úr, Kormányozó Uram! kinyilatkoztatta, hogy ezen Biztosoknak sem jussok sem hatalmuk nintsen arra, hogy vélekedéseket valamelly telüntetben kinyilatkozt-

tathassák az ezen kősziklán történő dolgokra nézve. —

„Az Anglus Ministerek Európától 2000 mértföldnyi távolságra, Sz. Honára vitték Napoleon Császárt! Ez a kőszikla majd éppen a *Linea* (Egygyenlítő) alatt, minden szárazföldtől 500 mértföldnyire esvén, a legégetőbb hőségnek van látéltva. Az esztendőnek háromnegyed részében szüntelen való köd borítja; a világon legnedvesebb 's egyszersmind leg szárazabb vidék. Nem lehet, hogy egy ilyen Clima ártalmas ne legyen a Császár' egészségének. Egy ily lakhelynek választását, valamint szintén az Anglus Ministerek által az ezen szigeten parantsoló tisztok' eleibe adatott utasításokat, csak gyűlölség sugallhatta. Megparantsoltatott ezen tisztoknak, hogy *Napoleon* Császárt Generálisnak nevezzék, mintha éppen arra akarnák kényszeríteni őtet, hogy úgy nézze magát, mint ha Frantzia országán soha nem is országolt volna. Az oka, hogy nevét, meg nem változtatta, mint feltette vala mikor Fr.országot oda hagyta, itt következők: Mint a' Republikának *Első Konzul* titulus alatt hóltig való Tisztviselője, úgy irta ő alá a' *Londoni* előfelteletket 's az *Amiensi* Kötést Nagy Britanniának Királyával, 's befogadta, mint fő rangú Követeket, magához *L. Cornwallist*, *Merry* urat, és *L. Whitworthot*, kik, mint ezen tulajdonsággal felruházott személyek, az ő Udvaránál laktak. Ő is meghatalmazta részéről az Anglus Királyhoz Gróf *Ottót* és Gen. *Andreossit*, kik hasonlóképpen, mint fő Követek, úgy laktak a' *Windsori* Udvarnál. Midőn annakutánna mind két Udvaroknak külső dolgokraügyelő Ministereik között folyt néminémű levelezéseik után *L. Lauderdale* az Anglus Királynak meghatalmazásával Párisban megjelent, alkudozásokat folytatott a' *Napoleon*' Császár' telycs hatalmú embereivel, 's néhány hónapokat töltött a' *Thüillieriai* Udvarnál.

Midőn későbbre *Lord Castlereagh*, *Chiltonban*, a' Szövetséges Hatalmasságoktól a' *Napoleon*' meghatalmazott Ministereinek általadatott *Ultimatumot* aláirta, megesmerte a' *Negyedik Dynastiát*. Ez az *Ultimatum* ugyan Frantzia országra nézve hasznosabb lett volna, mint a' *Párisi Kötés*: hanem, midőn a' kívántatott általa, hogy Belgium és a' Rénus' bal partja kiadattassanak, oly dolog kívántatott, melly a' *Frankofurtumban* tettett projektumokkal 's a' Szövetséges Hatalmasságoknak próklamátzióikkal, 's az az esküvéssel is ellenkezett, melynek letétele által *Napoleon*, mikor Császárrá lett, arra kötelezte vala magát, hogy a' birodalomnak egészségét meg fogja tartani. Eannekfelette úgy ítélte a' Császár, hogy ezek a' természeti határok, valamint Frantzia országnak bátorságára, úgy az Európai politikai fontbéli egyenlőségre nézve is, szükségesek légyenek; 's azt hitte, hogy a' Frantzia nemzet, az akkori környülállások között, akár melly veszedelmésen is később lenne a' hadakozás' folytatására, hogy sem ezen politikától való elállásra. Frantzia ország meg is nyerte 's tartotta volna ezt az egészséget (integritást), ha a' Szövetségeseknek plánumaikat árulás nem segítette volna. —

„Az Aug. 3-dikán költ Alkú 's az Angliai Parlamentum' Aktája, a' Császárnak *Napoleon Bonaparte* nevet 's *Generális* titulust adtak. Ez a' titulus *Generális Bonaparte*, valósággal igen ditsősséges; így titulálták a' Császárt *Lodinál*, *Castiglionénál*, *Rivolinál*, *Arcolenál*, *Leobennél*, a' *Pyramisoknál*, és *Abukijnál*. De azután tizenhét esztendeig viselte ő az *Első Konzuli* és Császári titulustokat, melly azt bizonyítja, hogy ő a' Republikának első Tisztviselője, 's a' *Negyedik Dynastiából* való Fejedelem volt légyen. Azok, kik azt hiszik, hogy a' nemzetek, az isteni törvényekszerént bizonyos familiáknak tulajdon nyájaiak je-

gyenek, nem a mi századunkból valók, s nem esmerik az Angliai törvényeknek lelkét, melly több ízben megváltoztatta Dynastiájának következtét; azért, hogy a' közönséges vélekedés' dolgában nagy változások történtek, s az akkor uralkodott Fejedelmek azokból semmi részt venni nem akarván, a' német' nagy többsége' jorának ellenségeivé lettek. —

„A' gyűlölségnek ugyan azon lelke által parantsoltatott, hogy Napoleonnak ne legyen szabad leveleit elküldeni és venni, ha tsak azt a' *Sz. Ilonán* lévő Anglus tisztek elébb még nem nyitják és meg nem olvassák. Minden módoktól megfosztották, hogy feleségétől, anyától, fiától, és testvéreitől, tudósítást vehessen; és a' midőn ő annak az illetlenségnek elkerülése végett, hogy az ő leveleit az allysabb tisztek ne olvassák, azt kívánta volna, hogy küldhesse leveleit petsét alatt egyenesen a' Régens Princz' kezébe, azt felelték neki, hogy a' parantsolat mellől nem állhatnak el; s következőképpen az ő levelei, mint a' Ministerek' utasítása tartja, meg fognak olvastatni. Az ily dolgok nem kívánnak *Commentariust*: hanem tsakugyan különös gondolatot gerjeszt ez egy oly Országlószéknek minémüségéért, a' melly olyan parantsolatokat adki, a' mellyeket Algiriában is megtagadnának. Levelek érkeztek *Sz. Ilonára* a' Császár kísérei között lévő tisztek' számára, mellyek megnyitattak s az *Urnak*, *Hudson Lowe* úr' kezébe adattak: az úr pedig ezeket nem adta kézhez, tsak azért, hogy nem az Angliai Ministerium által küldetettek. Ezen leveleknek tehát még Angliát megjárni, s 4000 mérföldnyi utat tenni kellett, hogy hat hónap múlva azon tiszteknek általadattathassanak, a' kik tudták, hogy feleségeiktől, anyóktól, vagy gyermekeiktől levelek érkeztek a' kösziklára, s ők még is azoknak foglalátját meg

hat hónapoknak eltelése előtt meg nem tudhatják. A' szívnek könnyíteni kell magán. Sem a' *Morning-Chronicle*, sem a' *Morning-Post* nevű, sem valamely Frantzia újságra szert nem tehetünk. Tsak a' *Timesnek* vetőltött némelykor némely levele *Longwoodvá*. A' *Norhhumberlanúdnak* visszaevezésekor tett rendelésünkre küldöttek ugyan néhány könyvet, de nagyon vigyáztak, hogy olyan ne legyen köztök vagy egy, melyben az utóbbi időkbéli történetekről volt valami szó; az ilyeneket nagy vigyázással vissza küldötték. A' Császár valamely Londoni könyvárossal akart levelezni, hogy ez oly könyveket küldjön neki, mellyekre szükség van, s a' minden nap' folyó dolgokrol valók is. Ez neki meg nem engedtetett. Egy Frantzia országba való utazásnak Anglus írója ezt Londonba könyomtattatvan, egy nyomtatványt küldött a' Kormányozó' úr' kezébe, hogy adja által Napoleonnak, az úr pedig jónak találta azt neki oda nem adni, tsak azért, hogy nem az úr' Országlószékének kifejezett rendelésére küldetett az úrhoz. Mondják, hogy több oda küldetett könyvek sem adattak neki által, azért, hogy némelyik: *Ő Felsőségéhez Napoleon Császárhoz*, némelyik pedig a' *Nagy Napoleonhoz*, volt utasittatva. Az Angliai Ministeriumnak nints jussa ilyen bosszantásoknak (veksálásoknak) rendelésére; az a', bár mi igazságtalan törvény, melynél fogva az Angliai Parlamentum Napoleont hadifogolynak lenni tartja, a' hadifogolyoknak soha meg nem tiltotta az újságokra való praenumerálást s nyomtatott könyveknek meghozatását. Ily tilalmak tsak az *Inquisitio* tömlötzeiben esmertetnek.

„*Sz. Ilona* szigetének kerülete tíz mérföldet teszen; minden oldalai hozzáfárlhatatlanok; partjai mellett *Briggha* jök strázsálnak; a' partokon álló strázsák

egymást látják; a' tengerrel való minden közösülés lehetetlen. Tsak egy kis városnál (*James-Town* a' neve) akad-meg a' vasmatka; tsak itt lehet kikötni. Annak megakadályoztatására, hogy egy szer-mély a' szigetről el ne szökjék, tsak a' kell, hogy a' partok őriztessenek száron-vizen. A' sziget' belső részein való járást tilalmazni nem egyéb, tsak a' Császárt egy 8 — 10 Anglus mértföldnyi hely-től megfosztani, a' mellyen lovagolhat-na, 's a' melytől való megfosztatás az ő életét megrövidíti. A' Császárt Longwo-odba, egy minden szélnek kitétetett, ter-méketlen, lakhatatlan, vízzel, 's meg-mivelhetetlen földre kvártélyozták-be; egy kerületen kívül, melly a' házkörül valami 1200 ölnyre (*Toise*) van kijelelve, egy halmon valami 11 vagy 12 száz ölnyre felszik egy lóger, 's ezzel általellenben, hasonló távolságra megint egy más lóger. Egy szóval ezen heves vidéken nem látni egyebet lógernél. *Admiralis Malkoln*, a' ki látta, hogy melly szükséges volna a' Császárnak ezen állapotjában egy sátor, felveretett egygyet a' házzal általellenben 20 lépéstávolságra, 's tsak e' volt az, mely-nek árnyéka alá leülnünk lehetett. Az 53-dik Regementbéli tiszteknek valamint szin-tén a' közembereknek indulatjokkal meg elégedni éppen úgy oka van a' Császárnak, mint a' *Northumberland* hajónak embereivel volt. —

A' *Longwood* nevű házat a' Napkeleti Indiai kereskedő Társaság' magazinu-mához tsürnek építették volt; az egygyik Vice-Kormányzó azolta néhány szobákat építettett hozzá, 's mint mezői lakhely-nek úgy vette hasznát, de nem találta meglakhatónak. Mostanában egy eszten-deig újították, 's a' Császár kéntelen volt oly házban vesződni, mellyen szüntelen építettek valamit. Pedig tsakugyan talál-tatnak ezen vadhelyen némelly, szép fák-kal, kertekkel, és házakkal kellemetes-kedő környékek. Itt van az úgynevezett

Plantationshouse nevű épület is; ha-nem az Országlószék egyenesen megtil-totta ennek általadattatását, noha a' *Long-woodi* kajbának megújttatása igen sokba került, pedig olyan papirossal van fed-ve, melly már semmit se használ. Az Ur Kormányzó Ur, nekünk a' sziget' lako-saival minden közösülést megtiltott; *Long-woodot* úgy szollván, eldugta a' világ elöl; még az örző sereg' tiszteivel való közösülést is megtiltotta. Úgy látszik ehez képpest, hogy az Ur egyenesen oda cé-loz, hogy minket még azoktól a' sege-delem eszközöktől is megfoszthasson, mel-lyet különben ezen inségek' helyén ta-lálhatnánk, 's a' hol már éppen úgy is vagyunk, mint ha az *Ascensio* szigete' pusztá kösziklái laknánk. Azon négy hó-napok alatt, mióta *Sz. Ilona* szigetén van az Ur, nagyon megroszszabbította a' Császárnak állapotját. Gróf *Bertrand* megmondotta az Urnak, hogy az Ur tu-lajdon hazája törvényeit is megrontja, 's a' hadi fogoly Generálisoknak jusaikat láb-bal tapodja. Az Ur azt felelte: hogy egy betűig az eleibe adatott úfásításolszerént tselekszik mindent, és hogy semmivel rosszabbul nem viseli magát erántunk, mint eleibe szabattatott. Szerentsém van lenni, etc.

Generális Gróf *Montholon*.
Jegyzés. — Ehez az előadáshoz egy *Hátulírás* is tartozik: de ezt már tsak a' jövő kedden közölhetjük; mert most még egyebet is kell valamit írunk).

B. é. t. s.

Ő Császári Királyi Felsege a' juhgyap-juval való kereskedést a' Monarkhiának minden belső részein szabaddá tenni, 's a' kivitelért eddig meghatározatva volt vámfizetést, Couventziós pénzben, 16 fo-rintról 8-ra szállítani, kegyelmesen mel-tóztatott.

Itt oly szép napok járnak Aprilis' kez-detétől fogva, hogy lehetetlen szebbeket kíváranni.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Elegyes Dolgok.

Spanyol Ország: A' Hadiksi nagy expeditzió, melly onnét, mint sokszor említettett, Amerika felé akarta az *Abis-bal* vezérlése alatt evzését venni, mint látszik elhalasztódott. Már nem emlegetik. Egy közönséges levélszerént a' *Portugallia* és *Spanyolországok* között való egyenetlenkedés miatt haladott-el, Megparantsolta *Ferdinandus* Király, hogy *Badajoz* nevű végvárban az őrző sereg számosíttassék, 's valamint ott, úgy *Valadoliban* is magazinumok állíttassanak-fel, mivelhogy a' Portugallus fegyveresek az *Extremadurái* és *Leoni* határszéleknél össze kezdettek seregelni. — A' *Spanyol* pártok mellett való tengeri halászatot, melly eddig néhány familiák 's papi és polgári társaságok' fendalis tulajdona volt, a' kik ezeket árendába szokták volt adni, szabaddá tette a' Király. Ezzel már a' Cortesek is így akartak tselekedni. Eddig ugyan nagy szorgalmatossággal elkerülte a' Király, hogy semmiben ne kövesse a' Corteseket: hanem állaltván végezetre, hogy melly hasznos lenne hajóslegényeknek formálására 's szaporítására a' halászatnak minden *Spanyol* partoknál való felszabadíttatása, végre reá vette magát. A' tulajdonosok' kárvallása megfordíttatik. — Egy más Királyi rendelés által a' parantsollatik, hogy mint más polgárok ezután a' papság is pénzen és azon az árron vegye a' Királyi magazinumokból a' sót, mellyen mások veszik. A' *Lacar-de-Boromedai* papság nem akarta magát ezen parantsolathoz tartani. — **Északi Amerikai Egyesült Státusok:** Az eddig volt Stá-

tutitoknál minister *Moore* *James* az egyesült Státusok' előlülőjévé, *Templin* *Daniel* ugyan azoknak Vice-Elölülőjévé választatott. *Mourocnek* alig volt vételkedőtársa a' választatásban. Reá 183 voklok, *Rufus King* a' ki ő hozzá közelébb járult, csak 54 voklok mentek. *Maddison* Mártz. 4-dikén lépett ki, 's *Monroe* ugyan akkor lépett be az Elölülőségbe, 's ugyan ő 4 esztendő múlva éppen azon napon fog kilépni belőlle. — Az Északi Amerikai Egyesült Státusok Követségi Agenst akarnak küldeni a' Déli Amerikai egyesült Státusokhoz. — A' *Párisban* per *Contumaciam* halálra ítéltetett Generális *Savary*, Smirnából Amerikába *Salém* városába megérkezett, és ott egy kereskedőnél jó summa pénzt talált, melly oly rendeléssel küldetett oda, mint gyanítják *Páris*bol a' feleségétől, hogy megérkezvén, azonnal adják által neki. — Hogy *Lavallette* hol van, még nem tudják: de a' rokonai közzül néhányan Amerikában vannak. — *Bordeaux* városából nem rég is sok *Frantziák* érkeztek meg Amerikába. — *Belgium:* Az *Abbé Foere* processusa, kinek fogságra *Brüsszelbe* lett vitettetéséről más alkalmatossággal emlékeztünk, lefolyt. Két esztendei fogságra 's a' pprocessusra való költségnek megfizetésére büntettetett, azért, mint az ítéletben mondatik, hogy a' nép közt egyenetlenséget 's rendetlenséget gerjeszteni iparkodott. — Sok *Belga* Prokurátorok, kik a' Király által kiszabatott esküvést vagy éppen nem, vagy pedig bizonyos kifogással akarják letenni, mint mondják, elvesztik hivataljokat, a' melly szerentséltenség *Antwerpiában* már meg is történt két ilyen Prokurátorokon.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Április' 1-ső napján 390 — 2-dikán 390 — forintot